

ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

2007-2013

Съдържание

1.	ВЪВЕДЕНИЕ	3
2.	РЕЗЮМЕ	7
3.	СОЦИО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА	8
3.1	Природо-географска характеристика	8
3.2	Инфраструктура	10
	Пътна мрежа.....	10
	Железопътна мрежа	11
	Водоснабдяване.....	11
	Канализация.....	12
	Електроснабдяване	13
	Съобщения	13
	Газификация	14
3.3	Човешки ресурси	16
	Население и демографска характеристика	16
	Заетост	17
	Социална инфраструктура	18
	Спортна инфраструктура	19
	Културно наследство	19
3.4	Икономическо развитие, конкурентноспособност и иновации	21
	Промисленост	22
	Туризм	22
	Селско стопанство.....	23
	Бюджетно осигуряване.....	26
4.	СТРАТЕГИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ	31
4.1.	Визия за развитие.....	31
4.2	Приоритети, цели, мерки и дейности	32
5.	ОСИГУРЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ, ПРОЦЕДУРИ НА ПАРТНЬОРСТВО	48
6.	МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА	51
7.	Индикативна финансова таблица за реализация на общински план за развитие на община Черноочене (2007 -2013).....	54

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие на Община Черноочене е разработен в съответствие с изискванията на Закона за регионално развитие, приет от Народното Събрание на Република България през м. февруари 2004 г., публикуван в ДВ, бр. 14 от 20.02.2004г.

Той определя целите и приоритетите за развитието на община Черноочене като елемент на развитието на страната и в частност на Южния централен район за развитие. Неотменима част от Плана за развитие е индикативната финансова таблица за реализация.

Общинският план за развитие е разработен в съответствие с предвижданията за Областната стратегия и схема за развитие и устройство на област Кърджали и Националната стратегия за регионално развитие. Неговата структура позволява той да бъде координирано управляван и да допринесе за реализацията на Плана за развитие на плановия район на Република България и за осъществяването на общата регионална политика на страната.

Основополагащи при разработване на Плана за регионално развитие са целите и принципите на кохезионната политика на ЕС, която е насочена към намаляване на регионалните различия. Съгласно чл. 158 от Договора за ЕС, Общността ще насърчава нейното цялостно хармонично развитие чрез създаване и провеждане на действия, водещи до засилване на социалното и икономическото ѝ сближаване. В частност, Общността си е поставила за цел да намали различията между равнищата на развитие на различните региони и изостаналостта на най-необлагодетелстваните райони, включително и на селските райони.

Планът отчита целите на Структурните фондове и Фонд “Сближаване”¹, като основни инструменти за финансиране на дейностите на регионалната политика, а така също целите и приоритетите на ключовите документи на Общността- Стратегията от Лисабон и Стратегията от Гьотеборг.

Друг важен фактор, който е отчетен в разработването на Плана, е ускореният процес на икономическо реструктуриране в рамките на ЕС, като резултат от глобализацията, технологичната революция, развитието на икономика и общество основани на знанието при отчитане на принципите на устойчивото развитие.

---

¹ Отчетени са сега действащите цели на Структурните фондове, както и предложенията на Комисията за нови цели през следващия програмен период 2007-2013 г.

Стремежът за по-балансирано разпределение на икономическите дейности на територията на ЕС понижава риска от пречки при растежа, запазване на европейския обществен модел и поддържане на социално сближаване. Всички тези предизвикателства стоят и пред българските региони и се конкретизират в Плана за развитие на Община Черноочене.

Отчетени са основните цели и приоритети на разработените стратегически документи, попадащи във времевия хоризонт на Плана за развитие като: Стратегията по заетостта (2004-2010 г.), Стратегията за насърчаване развитието на малки и средни предприятия (2002-2006 г.), Иновационната стратегия, Стратегията за насърчаване на инвестициите (2005-2010 г.), Националната стратегия за околната среда (2005-2014 г.), Националната жилищна стратегия, Стратегията за въвеждане на информационни и комуникационни технологии в средното образование, Националната стратегия за продължаващото професионално обучение (2005-2010 г.), Националната здравна стратегия (2001-2006 г.) и др.

Планът има дългосрочен характер и обхваща периода 2007-2013 г. През този период се очаква:

- България да се подготви за членство в Европейския съюз и да изгради административен капацитет за успешна интеграция в структурите на ЕС и прилагане на структурните инструменти на национално, регионално и местно ниво,
- ефективно да прилага политиката за икономическо, социално и териториално сближаване като страна – членка на ЕС, в периода след 2007 г.

Главната цел на регионалното развитие според Националната стратегия за регионално развитие за периода до 2015 г. е постигане на устойчиво и балансирано развитие на районите в Република България.

Тази цел съответства изцяло на целите на регионалното развитие, определени със Закона за регионално развитие на Република България.

Предвид предстоящото членство на Република България в ЕС, тази цел съответства и на основната цел на политиката за социално-икономическо сближаване на ЕС.

Устойчивото и балансирано развитие на районите изисква нови количествени и качествени изменения в регионалното развитие, обхващащи всички елементи на това развитие и водещи до хармонично и балансирано интегриране на цялата територия на

страната. Този подход е намерил мястото си във всички основни компоненти на Плана за развитие на Община Черноочене.

Общинският план за развитие на Община Черноочене е изготвен за периода 2007 – 2013 година, но заедно с това определя основните краткосрочни направления за развитие на общината до 2006 година, период, в който ще се осъществи прехода от периода на пред-присъединяване към ЕС към пълноправно членство и участие в регионалната и секторни политики на Европейския съюз. През този период ще започне и осъществяването на конкретни проекти, които ще продължат реализацията си през следващите години след 2007 години и ще предпоставят някои от основните специфични цели и мерки в основната част на Плана.

Общинският план за развитие на Община Черноочене съдържа: анализ на икономическото и социалното развитие на общината; анализ на силни и слаби страни, предимства и заплахи; приоритетите и специфичните цели и мерки за развитие на общината; индикативна финансова таблица, обобщаваща възможните ресурси за реализация на дейностите и проекти; реда и начина за осигуряване на информация, публичност, мониторинг и контрол на изпълнението, оценка на реализацията на плана.

Основните методи, използвани при разработването на Общинския план на развитие на община Черноочене са:

- балансирано и поетапно планиране на ресурсите на базата на анализ на ситуацията и постигнатите през последните 4 години резултати;
- интегрирано развитие на дейностите в съответствие с ресурсите, традициите, националната и регионална рамка за развитие;
- идентифициране на спецификата на общината и ориентиране на ресурсите и дейностите в посока нейното развитие.

Принципите, на които се базира Планът на развитие са изцяло подчинени на принципите на балансираното развитие на политиката на Европейския съюз за регионално развитие - единен подход; концентрация на ресурсите; партньорство, публичност и прозрачност, допълняемост на финансирането, координация на дейностите, съгласуваност на политиките, инструментите и дейностите, спазване на законовата и под-законова нормативна уредба на страната и регулациите на Европейския съюз.

Екипът от специалисти, изработил Плана за развитие на Община Черноочене се състои от високо квалифицирани експерти в областта на планиране и програмиране на Регионалната политика, селско стопанство, базисна и социална инфраструктура,

Европейски предприєдинителни инструменти и Структурни политики и фондове, околна среда, култура и образование, паметници на културата. Те имат опит както в разработването на подобни планове, така и в разработването на национални планови и стратегически документи. Всеки един от тях в своя профил се съобразява с регулациите и тенденциите за развитие на политиките на Европейския съюз на базата на опита си от работа в съвещателни международни органи на Европейския съюз.

Основен фактор при разработването на Плана е и управленския екип на Общинската администрация, който активно и ефективно участва на всички нива на подготовка на документа – от събирането на необходимата информация, през дискусиите за определяне на конкретни мерки, до дефинирането на релевантни на ресурсите и специфични за общината цели.

2. РЕЗЮМЕ

Община Черноочене е малка община, разположена в югоизточните части на Родопите, Урбанистичната структура се характеризира с множество населени места без наличие на голям административен и икономически център.

Икономиката се характеризира се като аграрно-промишлена, като населението се занимава основно със селско стопанство – земеделие /тютюнопроизводство и зеленчукопроизводство/ и животновъдство.

Икономическата активност в промишления сектор бележи тенденция на ръст, въпреки това общината все още е зависима от развитието на селското стопанство.

Населението се характеризира с добра възрастова структура, но образователното ниво е ниско, което рефлектира върху способностите за професионална реализация.

Природо-географските и социално-икономически параметри на общината определят възможностите за нейното развитие в областта на екологичното земеделие и животновъдство, включително алтернативни земеделски производства, развитие на лека и преработвателна промишленост.

Дефинираната дългосрочна цел на развитие определя Община Черноочене като привлекателно място за живеене, осигуряващо условия за професионална реализация, с развита конкурентноспособна и диверсифицирана местна икономика, запазена природна и жизнена среда.

Изведените приоритети акцентират върху комплексното развитие на икономиката, човешките ресурси, техническата и социална инфраструктура, подкрепяни от силна местна власт.

Изпълнението на предвидените мерки и проекти ще доведе до качествено развитие на общината, подобряване на социално-икономическите ѝ характеристики, намаляване на диспропорциите в развитието спрямо други по-големи общини от областта и страната.

3. СОЦИО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА

3.1 Природо-географска характеристика

Община Черноочене е разположена в северозападната част на Кърджалийска област и граничи с общините Кърджали и Ардино. В западната и северната си част общината има общи граници с община Баните от Смолянска област и с общините Асеновград и Първомай от Пловдивска област, докато на север-североизток граничи с общините Хасково и Минерални бани от Хасковска област. Заема площ от 327,1 кв.км., което представлява 10,2 % от Кърджалийска област.

Общината е съставена от 51 села, от които единствено село Комунига е с население над 1000 души. Общия брой на населението в общината е 10 319 души, въпреки че по постоянен адрес се водят 15 380 души. Общинският център е село Черноочене (345 души). Територията на общината е слабо заселена - 32 души на км².

Община Черноочене е разположена в малка котловина на 15 км. в северозападна посока от град Кърджали. Средната надморска височина е 645м², при денивелация от 240м. Релефът на територията на общината е силно пресечен и има планински и хълмист характер. Делът на горските територии е значителен - 58,9 %.

Общината попада в Южнобългарската климатична област и по-точно в Източно-родопския климатичен район, повлиян от топлото Средиземноморско влияние. Зимата е сравнително мека. Минимални температури през зимните месеци са сравнително високи. Лятото е слънчево и горещо, като максималните температури достигат до 40 градуса. Средната зимна температура е около 1°С, а през лятото - 24°С. Средната годишна температура се движи в границите 11°- 13° градуса. Валежите са около 680 мм годишно, предимно от дъжд. Поради южното положение на общината голяма част от зимните валежи падат във вид на дъжд или дъжд и сняг, тогава е и техният максимум (197мм). Минимумът на валежите е през лятото (143мм).

Климатичните условия, геоложката основа и растителната покривка са причина за формирането на няколко вида почви. Най-голямо разпространение имат канелените горски и кафявите горски почви. Срещат се още алувиално-ливадни почви и рендзини.

Най-разпространени са канелените почви, срещат се и кафяви планинско-горски

---

² Източник: НСИ, Райони за целенасочено въздействие (електронен документ), 2005 г.

почви, които се отличават с маломощен до средномощен хумусен хоризонт. По поречията на реките има планинско-ливадни и алвиално-ливадни почви, подходящи за отглеждане на зеленчуци и овощни култури, фъстъци, технически култури.

Канелените и планинските горски почви са водопроницаеми, характеризират се с маломощен хумусно-алувиален слой и са подходящи за отглеждането на топлолюбиви интензивни култури като слънчоглед, тютюн, лозя и трайни насаждения.

Съществен недостатък е факта, че в районите на разпространението им ерозионните процеси са засилени. За развитието на ерозия допринасят и относително голямото вертикално разчленение на релефа и обезлесяването на значителни участъци от горите. Така почвената ерозия и естествената киселинност на почвите представляват най-значимия екологичен проблем за общината. Силната ветрова и водна ерозия оказва неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство, като решение на проблема се състои в регулярни мероприятия по залесяване.

В землището на община Черноочене са разположени 52 микроязовира, които се използват предимно за селскостопански нужди. От значение в регионален мащаб е яз. Боровица, който е основен източник на питейна вода за общините Кърджали, Момчилград и Джебел. През територията на общинския център преминава река Перперешка, която е приток на р. Арда и се използва както за питейни, така и за селскостопански нужди.

На територията на общината се намира резерват “Женда”, който се стопанисва от държавна дивечовъдна станция с.Женда, със седалище гр. Кърджали. Резерватът е разположен върху площ от 5 258 хектара и предлага идеални условия за ловен туризъм. Друг защитен обект в рамките на общината е находището от ели “Елата”, намиращо се в село Женда, стопанисвано от Държавно лесничейство гр. Кърджали и Вековно дърво “Бял бор” – село Пчеларово. Интересна природна забележителност представлява Заблатеното езеро в село Бели вир, където се срещат медицински пиявици.

Икономическото значение за общината на международен транспортен коридор №9 ще се увеличи значително след откриване на пътната връзка Кърджали- Комотини и ГКПП Маказа.

Поради липса на индустриални производства общината е със запазени параметри на околната среда. Въздухът се замърсява единствено през зимния период поради отоплението на твърдо гориво. Нивото на автомобилния трафик не е високо, така че отделяните газове не преминават пределно допустимите норми, което се отразява на на качествата на почвите, където не се отчита замърсяване.

На територията на общината не са открити и разработени полезни изкопаеми с регионална или национална значимост.

3.2 Инфраструктура

Пътна мрежа

Общинската пътна мрежа е с обща дължина от 172 км., което включва 120 км. с асфалтова настилка, 19 км. – с баластра и 33 км. без настилка. Гъстотата на пътната мрежа е 400,51 км/1000 кв.км, което е значително над средните стойности за страната (330 км/1000 кв. км.), причина за което са многото населени места в общината.

През територията на общината преминава един първокласен път I-5 Стара Загора – Хасково – Кърджали, който е част от трансевропейския международен транспортен коридор №9 Хелзинки – Димитровград – Александрополис. Неговото значение ще нарастне при откриване на ГКПП Маказа и реалната експлоатация на транспортния коридор. До момента са извършени ремонтни работи по трасето на пътя от Стара Загора до Подкова, като приключва проект по програма ФАР-ТГС за реконструкция и ново строителството в отсечката Подкова – ГКПП Маказа, което ще осигури нормалното функциониране на пътната артерия. Характеристиките на пътя отговарят на пътните стандарти и очаквания автомобилен трафик. Отварянето на пътна връзка със съседна Гърция се очаква да оживи областта в икономическо отношение, и в частност община Черноочене, като създаде възможност за преки инвестиции от гръцка страна, ще се открие възможност за износ на продукцията при сравнително ниски транспортни разходи. Най-силно ще е влиянието за тези териториите на общината, които са около първокласния път, където земите ще са особено атрактивни с оглед възможност за изграждане на съпътстваща обслужваща инфраструктура – хотели, ресторанти, сервизни бази.

Друг път със стратегическо значение за общината е път II-58 Асеновград - Черноочене с връзка към I – 5. Пътят осигурява връзка на общинската пътна мрежа и голяма част от населените места с общинския и областен център. Състоянието му е добро, техническите параметри на пътя отговарят на сегашния транспортен поток.

С над общинско значение са и пътищата от третокласната пътна мрежа III-5071 Кърджали-Чифлик-Стремци-Драганово-Черноочене и III-506 Черноочене-Караманци-Хасковски минерални бани-Г.извор, което улеснява достъпа както до близките общини, така и до другите областни центрове.

Пътищата от общинската пътна мрежа са в добро състояние, като най-значими за общината са IV-58009 Комунига-Женда-Безводно, IV-500632 (през община Минерални Бани) – Лясково – с.Винево, IV 50070 /Черноочене-Свободиново-гран. Община Кърджали/ - Бели вир – Яворово, IV-/Кърджали/ - Черноочене – Житница – Дядовско – Каняк, II-/Пловдив/ - Черна нива, IV-58005 /Черна нива/ Ново селище, IV-5063 I-5 (Кърджали)- Пчеларово – Минзухар – Драганово и IV-50070 I-5 (Кърджали)- Черноочене-Свободиново-граница Община Кърджали, където е необходимо да се извършат рехабилитационни дейности.

Има обществен транспорт, който се поддържа чрез субсидии от общината и осигурява връзка както между общинските населени места, така и с областния център.

Железопътна мрежа

През територията на община Черноочене не преминава ж.п. транспорт, което прави още по-значимо състоянието на пътната инфраструктура.

Водоснабдяване

Потреблението на питейна вода в община Черноочене през 2003 г. възлиза средно на 36 л/ден на човек. По този показател общината драстично изостава от средната стойност от 101 л/ден на човек за област Кърджали, както от средните стойности за страната - 137 л/ден на човек. Основната причина е в ниската водоснабденост на населението, като само 38 от общо 51 населени места в общината са водоснабдени и имат изградена вътрешна водопроводна мрежа. Така само 67.1% от населението на общината е с осигурено централно водоснабдяване. Една от причините е липсата на достатъчно като брой и дебит водоизточници на територията на общината. Близостта на язовир “Боровица” предполага изграждането на водоснабдителна инфраструктура, която да гарантира ритмично водоснабдяване и за останалите населени места. Сериозен проблем е икономическата целесъобразност на инвестицията, тъй като се касае за села с малко население, където изграждането на нови съоръжения е икономически неефективно и при евентуалното изпълнение на такива проекти ще се отчита единствено социалната значимост на инвестициите.

Като най-належаща се оценява нуждата от изграждане на водопровод за с.Минзухар, който ще обслужва общо 6 населени места, като и извършването на ремонти работи на водопроводната мрежа в с. Черноочене, Драганово, Свободиново, Лясково, Габрово,

Бели вир, където мрежите са изградени от етернитови тръби и стоманени тръби, които са амортизирани и състоянието им е причина за чести аварии и загуби на питейна вода. В рамките на общината 70% от населени места са с режим на водоподаване през летния сезон.

Експлоатацията и поддържането на ВиК инфраструктурата в общината се извършва от държавното дружество “ВиК” ООД – Кърджали, където общината има участие в размер на 3%.

На територията на общината няма пречиствателна станция за питейни води.

Канализация

Много ниско е нивото на изграденост на канализационната мрежа в общината, която е частично изградена единствено в с.Черноочене и с.Комунига. Съществува частична проектна готовност за доизграждане на съоръженията.

В останалите населени места се използват септични ями, които оказват негативно влияние върху качествените характеристики на почвите, респективно произвежданата земеделска продукция.

Най-належащо е завършването на частично изградената канализационната мрежа, както и изграждането на нови съоръжения в най-големите села от общината :

- Черноочене, Пряпорец, Среднево, Каблешково
- Комунига
- Габрово
- Лясково

Съществен проблем отново е икономическата ефективност на инвестициите, което се влияе и от сравнително малкото на брой население в отделните населени места.

Като резултат от общото състояние на канализационната мрежа на територията на общината няма пречиствателна станция за отпадни води. Нейното изграждане би било оправдано ако се обхванат повече населени места, така че броя на еквивалентните жители ползващи пречиствателната станция да отговаря на нормите за експлоатация на съоръжението. Като алтернативен вариант е възможно изграждането на модулни пречиствателни станции в отделните населени места, които като техническо решение са особено подходящи за села с малък брой жители. Те са и икономически по-рационални като не изискват значими инвестиции, какъвто е случая със стандартните пречиствателни станции в големите градове.

Електроснабдяване

Електроснабдяването на община Черноочене се осъществява от ПС “Хасково–Пчеларово–Черноочене”, “Хасково-Стремци-Кърджали”, “Кърджали-Стремци-Пчеларово-Черноочене”, “Кърджали-Черноочене”. Електрическата мрежа е равномерно разпределена по територията на общината и обхваща всички населени места. Мрежата е изцяло въздушна, с обща дължина от 140 км., като има и 126 км. Въздушни магистрални електропроводи.

С цел оптимизиране на електропотреблението за публични нужди е необходимо осъществяването на проекти за подмяна на уличното осветление с нови съоръжения и енергоспестяващи осветителни тела, които да се изпълни в селата Черноочене, Комунига, Габрово, Лясково, Паничково.

По този начин ще се реализират значителни икономии от общинския бюджет, които могат да се пренасочат към други сфери. Също така е необходимо изпълнението на мероприятия по енергийна ефективност за обществените сгради, чиито средносрочен ефект също ще се отрази в намаление разходната част на бюджета.

Съобщения

В общината функционират пет автоматични телефонни централи, като капацитетите им за отделните населени места са: Черноочене-600 поста, Комунига-250 поста, Габрово-250 поста, Лясково-250 поста, Пчеларово-250 поста. Около 37% от домакинствата в общината разполагат с телефонни постове, като средната плътност на телефонната мрежа е 25,68 поста на кв.км.

Предстоящо е свързването към оптичната магистрала, която преминава през общината, като така ще се осигури възможност за по-добро качество на предлаганите услуги, както и тяхното продуктово разширяване. При приватизацията на БТК и отпадането на нейните социални функции съществува опасност да се забави както включването към оптичния кабел, така и телефонизацията на малките населени места.

На този етап достъпа до интернет се осъществява единствено чрез услугите предоставяни от БТК.

Около 65% от населените места имат покритие на GSM мрежата на мобилните оператори.

Газификация

Общината не е газифицирана, което се обяснява с многото на брой, но малки населени места, както и с относителната отдалеченост на магистрален газопровод. Въпреки това общините от област Кърджали разработват проект за газифициране на цялата област, като неговото изпълнение ще бъде икономически оправдано и за малките общини, тъй като ще се получи икономия от мащаба. Изпълнението на този проект ще допринесе за подобряване на инвестиционния климат в региона, и в частност за община Черноочене.

Управление на отпадъците

Сметоизвозването в общината е организирано в по-големите населени места вследствие реализиран проект през месец Април 2005г. Обхваща 11 кметства - Железник, Драганово, Житница, Минзухар Бели вир, Комунига, Габрово, Пчеларово, Даскалово, Лясково, Петелово.

В рамките на Националната стратегия за управление на отпадъците е предвидено изграждането на депо за твърди битови отпадъци в община Кърджали, което ще обслужва и община Черноочене. За целите на по-ефективно транспортиране на отпадъците е необходимо изграждането на претоварно депо на територията на общината.

Съществен проблем е отстраняването на нерегламентираните сметища, които се използват в местата, където няма организирано сметоизвозване. Рекултивацията на засегнатите площи ще окаже положително влияние на екологичния статус на територията.

Анализ Силни / Слаби страни / Предимства / Заплахи

*сектор **Инфраструктура***

Таблица № 1

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Изграждането на транспортен коридор №9 и откриване на ГКПП в близост до общината • Наличие на богати водни ресурси • Всички населени места са електроснабдени. • Наличие на оптичен кабел	<ul style="list-style-type: none"> • Много на брой населени места, затрудняващи изграждането и поддържането на обслужващата техническа инфраструктура • Недостатъчен собствен финансов ресурс за осъвременяване на инфраструктурата

<ul style="list-style-type: none"> • Близост до областния град 	<ul style="list-style-type: none"> • Лошо техническо състояние на общинската пътна мрежа • Ниска стойност на изграденост на водопроводна мрежа и липса на канализация във почти всички населени места • Липса на техническа документация и проектна готовност за изпълнение на определени обекти • Недостатъчна ресурсна осигуреност за газификация на общината
<p>ВЪЗМОЖНОСТИ</p>	<p>ЗАПЛАХИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Развитие на транспортната инфраструктура свързваща транспортния коридор с общинската пътна мрежа 	<ul style="list-style-type: none"> • Зависимост от външно финансиране при изграждане или реконструкция на основните инфраструктурни съоръжения • Липса на икономическа ефективност при инвестиции в малките населените места

3.3 Човешки ресурси

Население и демографска характеристика

Селищната мрежа на община Черноочене е изградена от 51 населени места. Населението на общината към 31.12.2003г. наброява 10 295³ души, или 6,39 % от общото население на област Кърджали.

Динамиката на населението показва намаление с 130 души спрямо 2002г., когато населението е наброявало 10 425 души. Основна причина за това е липсата на възможности за професионална реализация, ниско ниво на обществените услуги - образование, здравеопазване, достъпа до информация.

Населените места в общината могат условно да се разделят на три групи - големи (с население над 700 души), средноголеми (с население от 200 до 700 души) и малки (с население под 200 души). В групата на големите населени места се включват с. Комунига - 1196 жители, с. Габрово – 719 жители. В групата на средноголемите се включват 19 населени места, включително и общинския център, докато в групата на малките населени места се включват 30 села, като 6 от тях са почти или напълно обезлюдени – с.Бедрово, с.Беснурка, с. Душка, Копитник, Войново, с. Куцово.

Структурата по пол на населението през 2003 г. показва незначителна разлика в броя на мъжете и жените (5 245 спрямо 5 050).

Естественият прираст в края на 2003 г. е отрицателен (-41), родени са 84 деца, а са починали 125 души. Въпреки отрицателната стойност темпа е в средните норми за страната, където в продължение на години се отчита намаление на населението.

Механичният прираст в края на 2003 г. също има отрицателна стойност (-89), с превес на изселилите се (185) над заселилите се в общината (96).

Комбинацията от двата фактора дава намаление на населението с 130 души за една година, което е 1.26% от общото население. В сравнение с някои други общини от областта населението на община Черноочене намалява с ниски темпове, но въпреки това запазването на тенденцията представлява основен проблем пред развитието на човешкия ресурс на общината, тъй като основно е свързано с напускането на млади

---

³ - Информацията в сектор Човешки ресурси е към 31.12.2003- Източник НСИ

хора. Това нарушава демографската структура действа отрицателно на икономическата активност.

Възрастовата структура показва, че делът на населението в надтрудоспособна възраст (над 60 г.) е 23.52% и надвишава дела на децата и младите хора до 18 г. (17.10%). Делът на населението в трудоспособна възраст (18-60 г.) е 59.38%. Коефициентът на възрастова зависимост е 40.62, който обаче отбелязва трайно намаление спрямо предходните години.

Етническият състав на населението на общината, според данните от последното преброяване на населението през 2001 г., показва отчита турско население – 98,83% и българското население – 1,17%.

Анализът на **образователното равнище** показва изключително ниска образованост и професионална неквалифицираност на населението на общината. По данни от преброяването през 2001 г., делът на специалистите с висше и полувисше образование е едва 2.92% от населението на 7 и повече години. Групата на населението със средно образование е едва 17,90%, което е неблагоприятно за развитието на общината, тъй като това е групата осигуряваща условията за нарастване на инвеститорски интерес при производства с по-висока добавена стойност. Преобладаваща е групата на жителите с основно, начално или незавършено начално образование – 79.18% от населението на общината, в това число дела на неграмотните е 7.94%. Тези данни показват необходимостта от специално разработване на политика за подобряване на качествените образователни характеристики на населението с оглед приоритетните направления за развитие на общината.

Заетост

Заетостта на територията на общината е ориентирана към сферата на селското стопанство (53.2% от трудоспособното население) и индустрията. Последните нарастват с постоянен темп – от 26.69% през 2000г. до 42.15% през 2003г., което съчетано с нарастващите приходи от продажби, реализирани от стопанските субекти от общината показват процес на икономически подем.

Равнището на регистрираната безработица е 8.85% за 2003г. при отчетен постоянен спад за последните години. По този показател община Черноочене изпреварва значителна част от общините в страната – средна 14%, като е с най-нисък показател в областта. Само спрямо края на 2002 г. безработицата отбелязва значително намаление с почти 2.54%.

Налице е тенденция за постоянна регистрирана безработица на ниско квалифицираните жители на общината без специалност. От общо 436 регистрирани през 2003 г. безработните млади хора до 29 г. са 67 души, докато продължително безработните лица са 284 души. 88 души от общината са били включени в програми за субсидирана заетост.

Положителният темп за намаление броя на безработните продължава и през 2004, когато към края на месец Март са регистрирани 384 души, от които 246 дългосрочни безработни и 59 младежи до 29г. За отбелязване е факта, че въпреки малкия брой на хора с висше образование в общината 15 от тях са регистрирани като безработни. Налице е тенденция за трайна безработица на ниско квалифицираните и образовани жители на общината. От общо регистрираните 305 са без специалност, а 295 са с образование по-ниско от средното.

Данните на официалната статистика се разминават с наблюденията на общината, които показват крита безработица, дължаща се на невъзможност или нежелание на част от хората да се регистрират като безработни. Този факт променя донякъде положителната тенденция на намаление на безработните, но не я умаловажава.

Основните проблеми са свързани с ниско образователно ниво на безработните. Допълнително ограничение е ниската трудова мобилност. Безработните са в голяма степен склонни да приемат работа без оглед на нейния вид и заплащане. Тези групи са в неблагоприятно положение на пазара на труда и възможностите за заетост са силно ограничени като се ограничават до заетост в дейности изискващи нискоквалифициран и неквалифициран труд, участие в програми за субсидирана заетост, заетост в личното стопанство.

Перспективите за разкриване на нови работни места са свързани предимно с инвестиции в малък и среден бизнес в областта на индустрията, леката промишленост и услугите.

Общинска администрация не може самостоятелно да провежда активна политика на пазара на труда, не съществуват и условия за превантивна политика. Разполагаемите финансови ресурси не позволяват обезпечаване в материално-техническо отношение на програмите за субсидирана заетост, прилагани от Министерство на труда и социалната политика.

Социална инфраструктура

На територията на община Черноочене има общо 9 училища - 1 среднообщообразователно в с.Черноочене и 8 основни училища в селата Комунига,

Житница, Габрово, Паничково, Лясково, Минзухар, Бели вир, Свободиново. Наличният сграден фонд може да се използва за провеждане на курсове за преквалификация и професионално обучение.

Детските градини са 18, от които 7 целодневни и 11 полудневни.

Училищата, както повечето в страната, се отличават с остаряла материална база и изоставане по отношение на новите средства за обучение и информация. Липсата на средства прави невъзможно осъвременяването на базата и разкриването на паралелки с професионална насоченост.

Здравни заведения на територията на общината няма. Здравното обслужване на населението се осъществява от медицински кадри както следва - индивидуална практика за първична медицинска помощ – 8 лекари и индивидуална практика за първична стоматологична помощ - 8 стоматолози.

Като се има предвид броя на населението на общината по настоящ адрес (над 15 000 жители) и възрастовия им състав, броят на лекарите и стоматолозите е малък и те не са в състояние да осигуряват ефективно доболнично здравно обслужване на населението, още повече процеса по обслужване се затруднява от многото на брой и отдалечени едно от друго населени места.

Сериозен проблем за общината са над 800 души с регистрирана степен на инвалидност, които се нуждаят от специални грижи. В тази връзка като мярка в стратегическата част е изведена мярка “Насърчаване на публично-частното партньорство за предоставяне на социални услуги”, където е включено и изграждането на рехабилитационен и възстановителен център.

Спортна инфраструктура

На територията на общината има два функциониращи стадиона - в с.Черноочене и с.Комунига, както и една спортна зала в село Черноочене. Единственият спорт практикуван организирано е футбола.

Културно наследство

На територията на общината се намират два недвижими паметници на културата с местно значение - Паметник на “Освободителите” в с.Пчеларово, и паметна плоча на героите от Балканската война в с.Комунига. Просветни и културни дейности общината развива чрез 4 читалища – в селата Черноочене, Габрово, Комунига, Пчеларово, като всяко едно от тях разполага с библиотека. Допълнително има изградени още 5 библиотеки в селата Петелово, Лясково, Бели вир, Минзухар, Паничково.

В с.Пчеларово има етнографски музей, който представя битова сбирка – носии, оръдия на труда и др., по-голямата част от експонатите са преместени на съхранение в музея в гр.Кърджали

Историческото наследство и културен календар са свързани основно с местното население, те не са условие за развитие на туризъм. Към момента не са използвани пълноценно възможностите на читалищата за предоставяне на информация за населението и превръщането им в място за събиране на хора със сходни интереси.

При осигуряване на интернет достъп и техническо обезпечаване на читалищата ще се създадат условия за разпространение на знание чрез използването на информационни технологии.

Анализ Силни / Слаби страни / Предимства / Заплахи
сектор Човешки ресурси

Таблица № 2

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Висок дял на населението в трудоспособна възраст • Развити производствени умения в селското стопанство • Ниско ниво на безработица • Увеличение дела на заетите в индустрията 	<ul style="list-style-type: none"> • Много висок процент от население с ниско образователно ниво • Липса на профилирано професионално образование, подготвящо кадри в приоритетните направления за развитие на общината. • Наличието на населени места с недостатъчно развита социална инфраструктура
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> • Подобряване на предприемаческите умения и професионалните умения в земеделието и леката промишленост • Национална политика за намаляване на безработицата 	<ul style="list-style-type: none"> • Засилване на миграционните процеси, особено сред младите хора • Влошаване на възрастовата структура на населението • Влошаване на инфраструктурата за социален сервиз и качеството на предоставяните социални услуги

3.4 Икономическо развитие, конкурентноспособност и иновации

Определяща роля в икономиката на община Черноочене има селското стопанство , където са заети 53.2 % от общия брой наети лица в общината. Индустрията бележи темп на развитие, основно представена от предприятия от шивашката промишленост. Заетите в индустрията са 42.15% от общо заетите в общината.

Нетните приходи от продажбата на предприятията в общината на един жител за 2003г. са най-ниски в рамките на областта – 680 лв/жител. За същата година за страната този показател е средно 11700 лв./жител или 17.2 пъти повече. Като се има предвид сравнително по-ниското от средното за страната равнище на безработица, ниската стойност на нетните приходи от продажбата е косвен показател за по-ниска производителност и по-ниска конкурентноспособност на продукцията, произвеждана в общината, което създава определен риск за нейното развитие. Въпреки това средната работна заплата за 2003г. е 2558 лв, по който показател общината е на място в областта като изпреварва общините Кирково, Джебел и Ардино.

Данните за равнището на безработица от 2001 г. до 2004 г. и сравнителните стойности за същия период за Кърджалийска област, и за страната като цяло показват, значително намаление на безработицата в община Черноочене, която е под средните стойности за страната. Това поставя общината в относително добра позиция по отношение потенциала за развитие на различните икономически сектори.

Благоприятен фактор е близостта до областния център Кърджали. Близостта на двете общини и добрите транспортни връзки между тях позволяват на живеещите в Черноочене да работят в Кърджали. Това допринася за повишаване мобилността на работната сила в регионален план и реализацията ѝ на пазара на труда.

На територията на общината са регистрирани 565 предприятия, всички с частен капитал.

Само 134 предприятия от всички регистрирани са функциониращи. От тях 123 са микро предприятия с персонал до 10, като това най-често са членове на семейството, 9 са малките предприятия до 50 души персонал. С най-голямо значение за общината са двете предприятия, определени като големи и средни – “Данигер” и “Продакшън” произвеждащи дамска и мъжка конфекция.

Разпределението по икономически сектори е следното – 17 предприятия в сферата на индустрията, 3 в селското стопанство и 114 в областта на услугите. Показателен е факта

за липса на обединени в областта на селското стопанство, което води до разпокъсаност на усилията на отделните производители да постигнат по-високи продажни цени и ръстове на продажби. Евентуалното концентриране на ресурс би спомогнало за предлагане на по-големи количества, при което може да се достигне до поемането на дългосрочни ангажименти, гарантиращи изкупване на продукцията и стимулиращи местните земеделски стопани за въвеждане на нови технологии и осъвременяване на оборудването.

Промисленост

Най-големите и значими предприятия в общината работят в областта на шивашката промишленост. Фирма “Данигер” с.Черноочене (заети 200 души) е специализирана в производство на дамска конфекция, фирма “Четекс” с.Черноочене е специализирана в производство на мъжка конфекция,заети са 40 души. Тук функционира и фирма “Продакшън” с.Габрово – представител на марката “Mango” с 120 души персонал, като има още 13 по малки шивашки фирми в селата Лясково, Комунига, Черноочене. Благодарение на създадените работни места значително е намалена безработицата сред жените.

В областта на металообработването работи завод “Пневматика”, където след последните съкращения работят около 60 човека. Заводът е изгубил своите пазари при реструктурирането на икономиката през последните 15 години.

От гледна точка на лостовете с които общината разполага като орган на местното самоуправление има две основни насоки за въздействие - развитие на техническата инфраструктура и инициране на мерки за преквалификация на населението, основно занимаващо се със селско стопанство.

Благоприятен фактор за развитието на общината е наличието на международен транспортен коридор, който пресича нейната територия, както и близостта до границата с Гърция. Това би могло да се използва в посока привличане на инвестиции не само от българска страна, но също и крупен бизнес от Гърция. Изграждането на обслужващи транспорта дейности би могло да се развие.

Туризм

Туризмът не е от значимите сектори за развитието на общината. Изключение прави само ловният туризъм, предпоставка за който е държавната дивечовъдна база в село Женда, разположена на площ от 5 258 хектара. В територията е включен и резерват

“Женда”, където живеят популации от европейски муфлон, сърна, дива свиня, елен лопатар, тракийски кеклик. В последно време нараства популацията и от благороден елен. Предлаганите условия са на много добро ниво, което прави базата често посещавана, предимно от чужденци.

Възможностите за използване на този ресурс са свързани най-вече с включване на съществуващия туристически продукт в програмата на туроператорските фирми, опериращи в област Кърджали и неговото по-активно промотиране.

Селско стопанство

Земеделие

По данни на НСИ през 2003 г. заетите в селското стопанство в община Черноочене са били 53.2 % от населението. Традиционно най-широко застъпени са тютюна, зърнени култури, в по-малка степен са застъпени зеленчукопроизводството и овощарството. В миналото са отглеждани бадеми.

Общата земеделска земя е 108 853 дка., от които обработваемата земя възлиза на 53 118 дка., от които 9 374 са поливни площи, като пустеещите земи са 26 697 дка.

От основно стопанско значение за бъдещето на сектор растениевъдство е възстановяването на съществуващите и изграждане на нови напоителни съоръжения. Това би стимулирало в значителна степен преориентацията на производителите и трябва да бъде заложено в програмата за развитие на селското стопанство за следващите години. Дейностите включват проектиране, осигуряване на помпени станции и поливни съоръжения. Разположените на територията на общината 52 микро язовира са добра предпоставка за реализиране на тези инициативи.

Вече има един изпълнен проект в с. Пчеларово за възстановяване на съществуващи съоръжения, финансиран по линия на фонд “Земеделие”, който може да се използва като пример на добра практика.

Към края на 2004 г. все още не е приключило окончателно възстановяването на земеделските земи, като значителни територии са обособени в остатъчен фонд, за които няма необходимата документация или предявени претенции за възстановяване. Забавянето на процеса не оказва благоприятно влияние за развитието на сектора.

На територията на общината няма действаща земеделска кооперация, което представлява значима бариера пред развитието на сектора, защото към момента земеделските стопани планират своята дейност хаотично, предлагат малки количества

продукция, което ги прави нестабилни по отношение изкупни цени, технически мероприятия, механизирани на обработката на земята.

Поради сезонният си характер растениевъдството създава постоянна заетост само на ограничена част от работната сила. Въпреки това в условията на съществуващата към момента безработица, то е фактор за осигуряването на допълнителни доходи на домакинствата и тяхното самозадоволяване с хранителни продукти.

За 2004 г. в структурата на стопанисваната обработваема земя по начин на трайно ползване определящо значение за общината има тютюна – 12 800 дка., пшеница и ечемик – 3 340 дка, овощните насаждения – 164 дка.

Традиционна техническа култура за Кърджалийска област и за община Черноочене е тютюна. Неговото отглеждане е разпространено из територията на цялата община. С отглеждане на тютюн се занимават 2300 семейства от общо 2800 в селското стопанство. За 2004г. общината е имала квота за производство на 1720т. тютюн, отглеждани на 12800 дка.

През последните години използваните сортове тютюни в произвежданите български цигари значително се промени и търсенето на традиционно отглежданите в региона сортове тютюни намаля. Същевременно организацията за селекция на нови сортове беше нарушена и тютюнопроизводителите са оказаха неподготвени за новите изисквания на пазара. Това доведе до спад в сектора и необходимост от намеса на държавата в взаимоотношенията между производители и изкупуващи организации. Друга причина за спада в сектора е намаляване качеството на продукцията, следствие от многогодишната употреба на едни и същи земи, които са изтощени и се нуждаят от технически мероприятия за подобряване качествена им характеристика.

Проблемът с осигуряване на заетост на производителите на тютюн е с национално значение, но на общинско ниво решение следва да се търси в преориентацията на производството в посока отглеждане на етерично-маслодайни култури и повишаване дела на трайните насаждения.

При тези условия е наложително изпълнение на дейности за обучение на земеделските производители, с което те да бъдат подкрепени в своята дейност и при преориентацията към алтернативни на тютюна култури.

Животновъдство

Състоянието на животновъдството в община Черноочене най-точно се характеризира от данните за числеността на отглежданите животни през последните години. Отчита се

ръст в броя на едрия рогат добитък, и но и значително намаление в броя овцете. Значителна част от отглежданите животни се ограничава основно в рамките на дребното производство и личното потребление.

Прекратено е отглеждането на кози, поради щетите които те нанасят на младите гори при свободна паша.

Стартирано е и отглеждането на зайци и пчели, като последното е особено благоприятно повлияно от запазената околна среда и липсата на индустриални замърсители в района. Въпреки това на този етап те не са определящи за развитието на алтернативни форми за заетост и нямат значимо стопанско приложение. Пчеларството може да се развива, имайки предвид сериозната подкрепа на национално ниво, която сектора получава, както и нарасналото търсене в международен мащаб.

Таблица №3 - Брой животни за периода 1999- 2004г.

Животни (брой)	1999 г.	2004г.	Ръст (%)
Говеда	4500	4800	6.67
Крави	2500	2710	8.40
Овце	15200	6850	-54.93
Кози	1100	0	-509.09
Птици	30000	34200	14.00
Зайци	-	860	
Пчелни семейства	-	1199	

Горско стопанство

Дърводобивът е една от стопанските дейности с потенциал за развитие в рамките на икономиката на община Черноочене. Горският фонд възлиза на 192 475дка., което 58,85% от общинската територия. Горите се стопанисват от Държавно лесничество "Кърджали", но нямат голямо стопанско приложение, поради високия дял на незалесени и недървопроизводителни площи.

Въпреки големите площи горски фонд дърводобива на територията на общината не е развит поради ниската норма на добив от представените видове. Използват се основно за производство на целулоза и за битово отопление.

Благоприятното влияние може да се използва за развитието на лова и привличането на туристи, както и за специфични икономически дейности - събиране на гъби, плодове и билки.

Бюджетно осигуряване*Приходи в общинския бюджет*

В приходната част на бюджета на община Черноочене за периода 2003 – 2004 г. има тенденция за намаляване на собствените приходи и увеличаване субсидиите от държавния бюджет.

Таблица № 4 - *Бюджетни приходи на община Черноочене за 2003-2004г.*

Приходи		2003 г.		2004 г.	
		лева	%	лева	%
	Общо приходи	3 307 880	100.00	3 755 831	100.00
	в това число:				
1.	Собствени приходи	1 280 283	38.70	458 760	12.21
2.	Субсидии от държавния бюджет	1 812 216	54.78	2 888 796	76.91
3.	Целеви субсидии от републиканския бюджет	215 381	6.51	408 275	10.87

Собствените приходи включват две основни групи – данъчни и неданъчни приходи.

Таблица № 5 - *Данъчни и неданъчни приходи на община Черноочене за 2001-2004г.*

Приходи в лева	2003 г.	2004 г.
Собствени приходи	1 280 283	458 760
1. Данъчни приходи	452 803	85 314
2. Неданъчни приходи	827 480	373 446

Водеща роля в приходната част на бюджета имат данъчните приходи.

Прогресивното намаляване дела на собствените приходи е израз на нереализираната национална програма за финансова децентрализация на местното самоуправление и на непрекъснатото свиване на данъчната основа за общините. Тази нестабилност във фискалната политика, касаеща местните власти, значително

затруднява средносрочното и дългосрочно планиране на бюджетните приходи и формирането от общините на финансова политика.

В Таблица №6 са посочени източниците, които формират приходите във втората група местни приходи – неданъчните.

Таблица №6 - Неданъчни приходи по източници

Неданъчни приходи в лева	2004 г.
Общо, в това число:	373 446
Приходи и доходи от собственост	80 029
Общински такси	68 097
Глоби и административни наказания	6 925
Приходи от продажба на държавно и общинско имущество	154 285
Приходи от концесии	-
Помощи, дарения и др.	5,899
Други неданъчни приходи	79 634
Събрани и внесени ДДС и други данъци върху продажбите (нето)	- 15 524

Доминиращо място в тази група приходи в бюджета на община Черноочене имат приходите от продажба на държавно и общинско имущество, които през следващите години ще намалееят поради навлизането в заключителна фаза на процеса за приватизация на общинската собственост. Приходите и доходите от собствеността, другите неданъчни приходи, както и приходите от общински такси ще бъдат структуроопределящи за възможностите на общината да изпълнява своите задачи и да провежда политика за икономическо и социално развитие.

Субсидии от държавния бюджет

В бюджета на община Черноочене дела на субсидиите от държавния бюджет се увеличава от 55 % за 2003г. до 77 % за 2004г. Това е показател за по-слаба икономическа дейност на територията на общината и за ограничен собствен финансов ресурс за нейното нормално функциониране и развитие. При променените условия,

които настъпват във връзка с приемането на Р. България в Европейския съюз, когато окончателно ще влезнат в сила стандартите за издръжка на делегираните държавни дейности от централния бюджет, общините ще трябва да осигуряват средства за развитие на инфраструктурата си, за подобряване на жизнената среда и за създаване на условия, стимулиращи развитието на бизнеса на своята територия главно чрез активно привличане на средства за инвестиции с участие със свои проекти пред външни донори, в това число пред Европейските структурни и кохезионни фондове. В тази връзка от съществена важност е създаването и развитието в рамките на общинска администрация на структура, която да организира работата по изготвянето на проекти и представянето им пред финансиращите институции.

Анализ на разходите по функции

През целия период най-висок е относителния дял на разходите за функция “Образование”. Те нарастват плавно като абсолютна стойност и в процентно отношение спрямо общите разходи (от 40 % през 2001 г. до 55 % през 2004 г.). По принцип това е характерно и за останалите общини.

Образованието е делегирана държавна дейност и основната част от разходите за нея се финансират от държавния бюджет, като размера на средствата се определят на базата на приетите стандарти. Поради тази причина на ниво община не може да се влияе в посока на тяхното намаляване и пренасочване средствата за други дейности.

Таблица №7 - Структура на разходите по функции

Разходи в лева	2003 г.	2004 г.
Общо разходи	3 307 880	3 755 831
Общинска администрация	531 599	624 803
Отбрана и сигурност	33 284	36 115
Образование	1 394 429	1 844 312
Здравеопазване	11 029	13 968
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	55 557	67 898
БКС	1 032 467	513 904
Почивно дело и култура	36 355	47 240

Физкултура и спорт	13 701	16 475
Икономически дейности и услуги	172 498	540 810
Други	26 961	50 306

Анализ на капиталовите разходи

Капиталовите разходи на общината се финансират по три линии –от бюджета на общината, извънбюджетно финансиране което включва и целевите субсидии от държавния бюджет, външно финансиране (в т.ч. привлечени средства по проекти към външни донори).

За 2004г. общината отчита 1 084 266лв. капиталови разходи, като основната част са преки целеви субсидии. Общинският бюджет разполага планови капиталови разходи само за извършване на ремонтни и поддържащи дейности, без да може да асоигури средства за реконструкция или ново строителство. За 2004г. плановите средства за капиталови разходи са били 215 000 лв., като се отчита леко увеличение за 2005г. – 260 000 лв.

Основните изпълнени проекти са:

- “Корекция на р.Перперешка” - с.Черноочене
- Водоснабдяване “Ястреб – Минзухар” 2003- 2005г.
- Ремонт на път М.П. II – 58 /Черноочене-Комунига/ - Лясково – 2.5 км
- “Изграждане на колектор в с.Черноочене”
- “Реконструкция на път с.Черна нива – Бакалите”
- “Допълнително водоснабдяване с.Комунига”

Анализ Силни / Слаби страни / Предимства / Заплахи
*сектор **Икономическо развитие***

Таблица № 8

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Развитие на шивашката индустрия • Стартирани дейности по пчеларство • Общината попада в списъка на общини с горски фонд над 50 % от 	<ul style="list-style-type: none"> • Моноструктурно земеделие основано на тютюнопроизводството • Раздробеност на земята и ниска техническа обезпеченост

<p>общинската територия</p> <ul style="list-style-type: none"> • Висок размер на капиталови разходи в общинския бюджет 	<ul style="list-style-type: none"> • Висок процент на необработваемост на земеделски земи
<p>ВЪЗМОЖНОСТИ</p>	<p>ЗАПЛАХИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Подобряване на икономическите връзки между селскостопанските субекти и преработвателната индустрия. • Развитие на обслужващите дейности след пускане в експлоатация на коридор №9 и увеличаване на инвестиционния интерес. • Въвеждане на алтернативни форми на земеделие. 	<ul style="list-style-type: none"> • Липса на концентрация на селскостопанските производители • Силна зависимост от развитието в национален мащаб на тютюнопроизводството и цивашката промишленост

4. СТРАТЕГИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЧЕРНООЧЕНЕ

Разбирането, че устойчивото регионално развитие е възможно при равностойно третиране на икономическите, социалните и екологичните аспекти на развитието при постигане на консенсус относно възможните посоки на развитие е в основата на разработването на Общинския план за развитие на община Черноочене.

Развитието като постигане на икономически растеж, осигуряване на възможности за здравословен и продължителен живот, пълноценен в духовно и културно отношение, в качествена околна среда има определящо значение за дефинирането на приоритетните направления и проектите за реализиране на приоритетите.

Отправни точки за разработване на плана за развитие са принципите на Европейската регионална политика, както и следните права на гражданите⁴:

- Устойчиво социално-икономическо развитие, достъп до качествени работни места и лична финансова свобода;
- Достъп до качествено здравеопазване, образование и социални услуги;
- Незамърсена и здравословна околна среда;
- Сигурно и безопасно населено място с качествена и достъпна градска среда;
- Равнопоставеност на членовете на местната общност.

Стратегическата част на Плана е разработена на базата на задълбочена оценка на протичащите процеси и тенденции по отношение на тяхната устойчивост. В основата на този анализ и произтичащите от него приоритети, цели и задачи на развитието стоят представите и очакванията за развитието на общината, дефинирани от ключови актьори на местно ниво. В процеса на подготовка на настоящия планов документ се активизираха експерти и местни лидери, обсъжданията бяха своеобразен общински форум, на който се представяха и обсъждаха различни идеи, виждания и предложения.

4.1. Визия за развитие

Визията като обобщена представа за дългосрочното развитие на общината, синтезира очакванията на местната общност за стандарта на живот и качеството на средата за живеене.

---

⁴ Адаптирано по Европейска декларация за правата на жителите на населените места.

Дискутирането на очакванията на заинтересованите страни в общината изведе следната дългосрочна и стратегическа цел:

Община Черноочене да се превърне в привлекателно място за живеене, осигуряващо условия за професионална реализация, с развита конкурентноспособна и диверсифицирана местна икономика, запазена природна и жизнена среда.

4.2 Приоритети, цели, мерки и дейности

Приоритетите в Общинския план за развитие са дефинирани в съответствие с приоритетите заложи в Националната стратегия за регионално развитие (2005-2015г.) и са съобразени с предвижданията на Областната стратегия за развитие (2007-2013г), при отчитане на местната специфика и потенциала за развитие на община Черноочене. Първите три приоритета са определени при прилагане на секторен подход, насочен към развитие на икономическия потенциал, техническа и социална инфраструктура, човешки ресурси и качество на живот.

Приоритет 4 “Укрепване на институционалния капацитет на общинска администрация” е комплексен, тъй като влиянието му се отразява на всички останали и допринася за подобряване изпълнението на общата политика за регионално развитие.

Чрез прилагане на същия комплексен подход е отразен и потенциала за трансгранично сътрудничество. Широкият спектър от дейности, предмет на сътрудничество между институции от двете страни на границата предполага прилагане на хоризонтален подход и разработване на мерки по сектори, които в определена част покриват и мероприятията с трансграничен характер.

Приоритет 1

“Повишаване конкурентноспособността на общинската икономика”

Постигането на устойчив икономически растеж, чрез подкрепа за развитието на конкурентноспособна икономика има ключово значение за повишаване качеството на живот на местната общност, а подкрепата за създаване на повече и по-добри работни места е сред ключовите ангажименти на общинската администрация. Особено важно е разбирането за необходимостта от развитието на бизнес, отговорен към околната среда и устойчивото използване на природните и антропогенните ресурси.

Присъединяването на Република България към Европейския съюз през 2007г. поставя пред бизнеса предизвикателството да оперира на единния пазар в нова силно конкурентна пазарна среда. Това налага необходимостта от инвестиции в материални активи, човешки ресурси и технологии.

Изхождайки от разбирането, че общинската администрация и органите на местното самоуправление имат ограничени възможности за директно участие в местната икономика, усилията следва да се концентрират в подкрепа за бизнеса и развитието на публично-частни партньорства. Подкрепата на община Черноочене за развитието на местната икономика е насочена предимно към секторите с потенциал за растеж, които да генерират допълнителни работни места, като акцентът е поставен върху създаването на предприятия на съвременно технологично ниво.

Доминирането на селскостопанския отрасъл от тютюнопроизводството налага подкрепа за въвеждане на алтернативни култури и пазарно-ориентирани стопанства, както и на клъстери в животновъдството и хранително-вкусовата промишленост. Създаването на условия за преодоляване на монокултурната зависимост от тютюна и развитие на устойчиво селско стопанство е предизвикателство в развитието на общината.

Основните направления в сферата на икономическата политика са изграждане на бизнесинфраструктура, насърчаване на местния бизнес, привличане на инвестиции и развитие на партньорства за усвояване на финансовите инструменти на ЕС, предназначени за бизнеса.

Подкрепата на администрацията за развитието на бизнеса следва да се реализира като информационно-консултантски услуги в областта на експортните операции и съвместен маркетинг, изграждане и поддържане на бази от данни, подкрепа за набиране и развитие на човешките ресурси.

В периода след 2007г. по линия на структурните фондове на ЕС българските предприемачи ще имат достъп до значителни финансови ресурси. Ролята на общинската администрация като ключова институция на местно ниво ангажирана в усвояването на средства от различни финансови инструменти и насърчаващи предприемачеството програми, насочени в подкрепа за бизнеса следва да намери изява в развитие на партньорства за подготовка и управление на проекти за повишаване на конкурентноспособността, както на ниво отделна компания, така и на ниво отрасъл.

Развитието на бизнесинфраструктура изисква реализацията на значителни инвестиции и има ключово значение за повишаване на атрактивността на общината

пред потенциалните инвеститори и стимулиране на инвестиционната активност. Инвестициите в инфраструктура следва да се извършват синхронизирано с маркетингови инициативи за привличане на външен бизнес и насърчаване на бизнесконтактите. Координираният инвестиционен маркетинг е важен инструмент за повишаване конкурентноспособността на местната и регионалната икономика, като усилията на общинската администрация следва да са насочени към работа в мрежи с други общини на регионален принцип и органите на изпълнителната власт, ангажирани с икономическо развитие.

Следните цели, мерки и дейности подкрепят изпълнението на приоритет 1:

Цел 1.1. “Подкрепа за развитие на малки и средни предприятия в областта на селското стопанство и преработвателната промишленост”

- Мярка “Насърчаване развитието на клъстър и бизнес мрежи”

Създаване на клъстери и подизпълнителски вериги

Създаване на земеделски кооперации със общинско участие

Изработване на проекти за уедряване на земята

Организиране на обучение за селскостопански производители

Съдействие при сертификация на селскостопански производители

Разяснителни кампании и общински мерки за подпомагане на промени в структурата на отглеждана земеделска продукция

Цел 1.2. “Насърчаване прилагането на технологии, въвеждане на алтернативни култури в селското стопанство”

- Мярка “Развитие на професионалните умения на земеделските производители”

Пилотен проект за отглеждане на етерично-маслени култури

Пилотен проект за отглеждане на овощни насаждения

Пилотен проект за въвеждане на зелчукопроизводство

Пилотен проект за отглеждане на алтернативни култури – ягодоплодни, бадеми, орехи

Мултипликация на пилотни проекти за алтернативно земеделие

- Мярка “Информационни и консултантски услуги за селскостопанските производители”

Организиране на обучение за селскостопански производители

Съдействие при сертификация на селскостопански производители

Изграждане на информационно звено за обслужване и подпомагане на селскостопанските производители

Цел 1.3. “Изграждане на инфраструктура, подобряваща условията за развитие на бизнеса”

- Мярка “Създаване на Икономическа зона по протежение на МТК 9”

Изготвяне на подробен устройствен план

Подобряване транспортните връзки към индустриалната зона

Изграждане на водоснабдяване и канализация до икономическата зона

- Мярка “Създаване на бизнес инкубатор”

Проектиране на сграда

Изграждане на бизнес инкубатор в с.Черноочене, включително прилежаща инфраструктура

Управление на бизнес инкубатор

- Мярка “Създаване селскостопански пазар”

Изграждане на закрит пазар за земеделска продукция

Цел 1.4. “Подкрепа за развитие на бизнеса и привличане на външни инвестиции”

- Мярка “Създаване на партньорства с бизнеса при усвояването на различни финансови инструменти”

Осъвременяване на кадастрални планове и актуализация на общинските имоти, подходящи за насърчаване на бизнеса

Създаване на звено за информационно обслужване и подпомагане на бизнеса

Обучение за предприемачи и стартиращ бизнес

Създаване на браншова организация на тютюнопроизводителите и земеделските производители

Съвместно разработване на проекти за заетост

Сътрудничество между общинска администрация, стопански камари и местен бизнес в облекчаване на административните бариери пред бизнеса

- Мярка “Инвестиционен маркетинг и икономическо развитие”

Разработване на стратегия за икономическо развитие

Участие в инвестиционни форуми

Създаване на рекламни материали за общината

Провеждане на маркетингова кампания насочена към инвеститори

Участие в икономически и регионални обединения и сдружения

Цел 1.5. “Развитие на туристически потенциал и създаване на условия за алтернативна заетост”

- Мярка “Изграждане на туристическа инфраструктура”

Създаване на екопътеки и маршрути -трасиране, маркировка, информационни табели в областта около резерват Женда

Изграждане на инфраструктура и съоръжения за достъп до туристически обекти

- Мярка “Екологично използване на горските ресурси”

Залесяване на изоставени и ерозирани земи, оборудване и технологии за залесяване и сеч

Актуализиране на лесоустройствен план

Изграждане на горски разсадник

Изготвяне на програма за лов в горите

ПРИОРИТЕТ 2

“РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА И СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА”

Инвестициите в местната инфраструктура са основен фактор за постигане конкурентноспособност на общинската икономика, осигуряване качество на живот, за повишаване мобилността на населението и навлизане на информационните и комуникационни технологии. развитието на инфраструктурата е важно условие за стимулиране на стопанската активност на бизнеса, навлизането на външни инвестиции и подобряването на условията за живот на местната общност. Същевременно важен аспект на развитието на базисната инфраструктура е опазването и възстановяването на околната среда като ключов елемент на устойчивото развитие и важна характеристика на стандарта на живот.

Основните проблеми, изведени в анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите са свързани с ниската степен на изграденост или лошо качество на местна транспортна, екологична и социална инфраструктура и липсата на финансови ресурси за нейната поддръжка и обновяване.

Ангажиментите на Община Черноочене са свързани с поддържането на общинската транспортна инфраструктура, уличната мрежа, водоснабдителна и канализационна инфраструктура, подобряване управлението на отпадъците, повишаване на енергийната ефективност и намаляване на публичните разходи за енергия. Осигуряване на финансови ресурси за развитието на техническата

инфраструктура е сериозно предизвикателство пред администрацията, предвид на нейната значимост за интегрираното социално-икономическо развитие на общината.

Основните усилия ще са насочени към подобряване характеристиките на пътната мрежа, осигуряване на достъп до населените места, осигуряване на достатъчно количество и качество вода, поддържане на стандартите за качество на атмосфера, почви, повърхностни и подземни води, опазване на биологичното разнообразие и интегриране на екологичната политика с политиката за насърчаване на местната икономика. Сериозно предизвикателство на местно ниво е изграждането на административен капацитет за практическо прилагане на европейското законодателство. Реализацията на проекти за енергийна ефективност и насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници от една страна е средство за повишаване на конкурентноспособността и намаляване на енергопотреблението и от друга страна допринася за опазването на околната среда и устойчивото потребление на ресурсите.

Следните цели, мерки и дейности подкрепят изпълнението на приоритет 2:

Цел. 2.1. “Развитие на пътна инфраструктура”

- Мярка ”Подобряване на общинската пътна мрежа”

Рехабилитация на път IV-58009 Комунига-Женда-Безводно

Рехабилитация на път IV-500632 (през община Минерални Бани) – Лясково – с.Винево

Рехабилитация на път IV-5063 I-5 (Кърджали)- Пчеларово – Минзухар – Драганово

Рехабилитация на път IV-50070 I-5 (Кърджали)-Черноочене-Свободиново-граница
Община Кърджали

Рехабилитация на пътища от общинска пътна мрежа между малки населени места

Рехабилитация на път III-5071 Кърджали-Чифлик-Стремци-Драганово-Черноочене

Рехабилитация на път III-506 Черноочене-Караманци-Хасковски минерални бани-
Г.извор

Ремонт на път II-58 Асеновград – Черноочене

Проектиране и подготовка на техническа документация за пътни обекти

- Мярка “Ремонт и изграждане на улична мрежа в населените места”

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Черноочене

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Комунига

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Габрово

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Лясково

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Пчеларово

Ремонт и изграждане на улична мрежа в населени места с население под 300 души

- Мярка “Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища ”

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с.Комунига

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с.Габрово

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с.Лясково

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с.Бели вир

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с.Минзухар

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в община Черноочене

Цел 2.2. “Подобряване на водоснабдителна и канализационна мрежа”

- Мярка “Изграждане и реконструкция на водоснабдителната инфраструктура”

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Черноочене

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Драганово

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Свободиново

Ремонт на водопроводна мрежа в с.Комунига

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Лясково

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Габрово

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Бели вир

Изграждане на водопроводна мрежа в малки населени места от общината

Проектиране и подготовка на техническа документация за водоснабдителни съоръжения

- Мярка “Изграждане и реконструкция на канализационната мрежа”

Доизграждане на канализационна мрежа в с.Черноочене

Доизграждане на канализационна мрежа в с.Комунига

Изграждане на канализационна мрежа в с. Пряпорец

Изграждане на канализационна мрежа в с. Среднево

Изграждане на канализационна мрежа в с. Каблешково

Изграждане на канализационна мрежа в с. Габрово

Изграждане на канализационна мрежа в с.Лясково

Изграждане на канализационна мрежа в с. Минзухар

Изграждане на канализационна мрежа в малки населени места с население под 300 души

Проектиране и подготовка на техническа документация за канализационни съоръжения

- Мярка “Изграждане на пречиствателни съоръжения за питейни и отпадни води”

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с. Комунига

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с. Габрово

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с. Черноочене

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с.Лясково

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с. Минзухар

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в малки населени места до 300 души

Проектиране и подготовка на техническа документация за пречиствателни съоръжения

- Мярка “Изграждане на местни водоизточници”

Изграждане на местни водоизточници за нуждите на неводоснабдени населени места с население до 300 души

Изграждане на местни водоизточници за нуждите на неводоснабдени населени места с население до 200 души

Изграждане на местни водоизточници за нуждите на неводоснабдени населени места с население под 100 души

Цел 2.3. “Възстановяване и изграждане на напоителни системи”

- Мярка “Изграждане на нови напоителни съоръжения”

Изграждане на напоителни системи в землището на с.Черноочене

Изграждане на напоителни системи в землището на с.Комунига

Изграждане на напоителни системи в землището на с. Пряпорец

Изграждане на напоителни системи в землището на с. Среднево

Изграждане на напоителни системи в землището на с. Каблешково

Изграждане на напоителни системи в землището на с. Габрово

Изграждане на напоителни системи в землището на с. Минзухар

Изграждане на напоителни системи в землището на с. Лясково

Изграждане на напоителни системи в землищата на малките населени места от общината

Проектиране и подготовка на техническа документация за напоителни съоръжения

- Мярка “Възстановяване на напоителни съоръжения”

Възстановяване на напоителни системи в землището на с.Черноочене

Възстановяване на напоителни системи в землището на с.Комунига

Възстановяване на напоителни системи в землището на с. Пряпорец

Възстановяване на напоителни системи в землището на с. Среднево

Възстановяване на напоителни системи в землището на с. Каблешково

Възстановяване на напоителни системи в землището на с. Габрово

Възстановяване на напоителни системи в землището на с. Минзухар

Възстановяване на напоителни системи в землището на с. Лясково и с.Даскалово

Възстановяване на напоителни системи в землището на с.Дядовско и с.Житница

Възстановяване на напоителни системи в землищата на по-малките населени места от общината

Цел 2.4. “Изграждане и развитие на екологична инфраструктура”

- Мярка “Водни ресурси, твърдите битови отпадъци отстраняване на стари замърсявания и рекултивация”

Рекултивация на стари замърсявания с битови отпадъци

Изграждане на претоварна станция за битови отпадъци

Въвеждане организирано сметосъбиране във община Черноочене

- Мярка “Подобряване на енергийната ефективност”

Подмяна на уличното осветление в селата Черноочене, Комунига, Габрово, Лясково, Паничково.

Подмяна на уличното осветление в малки населени места

Санитаране на обществени сгради в община Черноочене

Проектиране и подготовка на техническа документация за проекти за енергийна ефективност

Газифициране на населените места в общината

Газификация на обществени сгради

- Мярка “Използване на възобновяеми енергийни източници”

Монтаж на слънчеви батерии за нуждите на образователни институции

Монтаж на слънчеви батерии за нуждите на административни институции

Монтаж на слънчеви батерии за нуждите на социални институции

Цел 2.5. “Изграждане и реконструкция на социална инфраструктура”

- Мярка “Благоустрояване на обществени терени и сгради”

Ремонт на сграда на общинска администрация

Ремонт на кметство в с. Комунига

Ремонт на централна част и площад – с. Черноочене

Ремонт на централна част и площад – с. Комунига

Ремонт на централна част и площад – с. Габрово

Ремонт на централна част и площад на малки населени места от общината

- Мярка “Подобряване на образователна, спортна и културна инфраструктура”

Ремонт на СОУ – с. Черноочене

Ремонт на ОУ – с. Комунига

Ремонт на ОУ – с. Габрово

Ремонт на училища в Житница, Паничково, Лясково, Минзухар, Бели вир, Свободиново

Ремонт на 10 детски градини на територията на общината

Ремонт на читалищата в с.Черноочене, Габрово, Комунига, Пчеларово

- Мярка “Оптимизиране на общинската образователна мрежа и подобряване на материалното осигуряване за образованието”

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в СОУ – с. Черноочене

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в ОУ – с. Комунига

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в ОУ – с. Габрово

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в ОУ – с. Лясково

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в ОУ – с. Минзухар

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в основни училища на територията на община Черноочене

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база за читалище в с. Черноочене

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база за читалище в с. Габрово

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база за читалище в с. Комунига

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база за читалище в с. Пчеларово

ПРИОРИТЕТ 3

“РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ”

Проведеният анализ на текущото състояние, тенденциите и перспективите за развитие на местния пазар на труда и предоставянето на социални услуги дава възможност да се изведат някои основни предизвикателства, които ще определят в средносрочен план развитието на социалната политика, политиката по заетостта и политиката за развитие на човешките ресурси.

Местният трудов пазар се характеризира с наличие на неравнопоставени групи на пазара на труда; наличие на нерегламентирана сезонна заетост и ограничено търсене на труд, неадекватно образователно-квалификационно ниво на свободните човешки ресурси спрямо потребностите на работодателите и слаба професионална адаптивност на заетите при въвеждането на нови технологии.

Основните предизвикателства на пазара на труда са свързани с намаляване несъответствието между образователното равнище и професионалните умения и квалификация на заетите, които се търсят на пазара на труда, с акцент за възрастните работници, младежите до 29г. и лицата с ниско образование и квалификация.

Провеждането на активни мерки на местния трудов пазар е свързано с националната политика в сектора, но общинска администрация има възможност за провеждане на образователна политика, чрез подкрепа на бизнеса за създаване на нови работни места и подобряване на квалификацията на заетите, подкрепа за гражданския сектор, образователните институции в техните инициативи за професионална квалификация и преквалификация на всички групи от населението.

Основните предизвикателства в областта на социалните услуги са свързани с развитието на инфраструктурата, създаване на публично-частни партньорства, както и подкрепата за предоставяне на услуги от неправителствения сектор.

Следните цели, мерки и дейности подкрепят изпълнението на приоритет 3:

Цел. 3.1. “Адаптиране на образователните услуги съобразно потребностите на пазара на труда”

- Мярка “Развитие на професионалното обучение”

Обучителни програми за ранно професионално образование

Обучение на хора в неравностойно положение за придобиване на основни професионални умения

Модулно професионално обучение

Професионално обучение за възрастни

Професионално обучение за дълготрайно безработни

Повишаване адаптивността на работната сила

- Мярка “Чуждоезиково обучение”

Обучителни програми за ранно чуждоезиково образование

Модулно чуждоезиково обучение

Чуждоезиково обучение за възрастни

Чуждоезиково обучение за дълготрайно безработни

- Мярка “Подобряване на достъпа до информационни технологии и повишаване на компютърните умения на учащите”

Компютърно обучение за деца и младежи

Осигуряване на интернет достъп за читалища и културни институции от общината

Изграждане на общински образователно-информационен портал

Цел 3.2. “Превенция на ранното напускане на образователната система и насърчаване ученето през целия живот”

- Мярка “Обучения за придобиване на базови професионални умения за лицата напуснали образователната система”

Изграждане на център за професионално обучение

Квалификация и преквалификация на селскостопански производители

- Мярка “Подобряване на достъпа до образование за деца в неравностойно положение”

Изграждане на Центрове за обществена информация и информация за Европейския съюз в Читалищната мрежа

Цел 3.3. “Подобряване на социални и здравните услуги”

- Мярка “Укрепване на капацитета за предоставяне на здравни и социални услуги”

Програма за привличане на здравни специалисти в малки населени места

Организиране на звено за спешна медицински помощ

- Мярка ”Информационни кампании за превенция на социално значими заболявания”

Провеждане на здравен скрийнинг сред местното население

Профилактични прегледи сред рискови обществени групи

Здравно-информационно обслужване на населението чрез семинари и открити дискусии

- Мярка “Насърчаване на публично-частното партньорство за предоставяне на социални и обществени услуги”

Създаване на хоспис

- Мярка “Развитие на младежки дейности и спорт”

Стимулиране създаването на младежки клубове за спорт

Възстановяване на стадион с.Черноочене

Възстановяване на стадион с.Комунига

Ремонт на спортна зала в с.Черноочене

Образование чрез спорт в училищната мрежа

Цел 3.4. “Опазване на местното природно и културно наследство”

- Мярка “Развитие на местни културни инициативи”

Разработване на етнографски фолклорен календар

Организиране на фолклорен фестивал

Създаване на музейна експозиция за местния фолклор

Самодейност сред младите – танци, песни и традиции

Честване на 9 Май – Деня на Европа

Честване деня на общината

Цел 3.5. “Социална интеграция на лица и групи в неравнопоставено положение”

- Мярка “Подобряване на достъпа до публични услуги”

Подкрепа за осигуряване на достъп и обучение за лица в неравностойно положение

- Мярка “Прилагане на активна политика на пазара на труда”

Обучение за възрастни над 40 години и представители на етнически малцинствени групи

Цел 3.6. “Подобряване взаимодействието между местните и централните органи на властта , гражданските групи и НПО организациите за противодействие на противообществени дейности, природни бедствия, аварии и катастрофи”

- Мярка “ Работа с младите хора за предотвратяване употребата и разпространението на наркотични средства”

Подобряване на работата с малолетни и непълнолетни лица, носители на противообществени прояви

Превантивна дейност сред младежите срещу разпространение и употреба на наркотици, хулиганство и детска престъпност

- Мярка “Наблюдение, защита и отстраняване на последствията от природни бедствия, аварии и катастрофи”

Подготовка на аварийни и спасителни групи в случай на природни бедствия, аварии и катастрофи

ПРИОРИТЕТ 4

“УКРЕПВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ”

Главното предизвикателство пред администрацията след 2007г. е нарастващата роля и ангажименти на местните власти в процеса на прилагане на законодателството на Европейската общност, планиране и програмиране, управление на финансовите ресурси и участие в интеграционните процеси. Като ключова институция на местно ниво в процеса на планиране и усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд Общинската администрация следва да развива капацитет в тази

област, като същевременно се ангажира със споделяне на експертиза с местния неправителствен сектор. Натрупаните в предприсъединителния период познания за финансовите инструменти няма да бъдат достатъчни за успешното усвояване на ресурси от Структурните и Кохезионния фонд. От изключителна важност за успешното усвояване на ресурсите е изграждането и съхраняването на административни структури и експерти, създаването на местни и участието в регионални партньорства, които имат принос за подготовката и управлението на проекти.

Усилията за подобряване качеството на публичните услуги следва да се насочат към изграждането на дружелюбна администрация, намаляване на бюрокрацията и стимулиране на прозрачността в управлението и предоставянето на услуги. Ключовите интервенции са обучение на персонала и подобряване на материално-техническата база, делегиране на публични услуги на частния и неправителствения сектор и сертификация на общината по управление на качеството. Делегирането на публични услуги е свързано с подкрепа за изграждане на капацитет и подобряване на взаимодействието с частния и неправителствения сектор. Сертификацията на общината по управление на качеството въвежда основните правила необходими за една европейска администрация. Реализацията на този процес осигурява необходимия ред, система, отговорности, прозрачност на работата на администрацията в интерес и полза на гражданите на общината.

Развитието на административния капацитет в Община Черноочене е свързано с целенасочено обучение и специализация на служителите, повишаване на езиковите и компютърните им умения, както и обогатяване на практическия опит чрез участие в експертни мрежи за сътрудничество на национално и регионално ниво.

Следните цели, мерки и дейности подкрепят изпълнението на приоритет 4:

Цел 4.1. “Подобряване качеството на предоставяните публични услуги и укрепване на административния капацитет на общинско ниво”

- Мярка “Развитие на публичните услуги и достъпа до тях”

Осигуряване на достъп до информация

Сертификация на общинска администрация по управление на качеството

- Мярка “Обучение на общински служители и укрепване на капацитета на общинска администрация за управление на Структурните фондове”

Обучение по управление на проекти

Подготовка на поректи по линия на Структурните фондове на ЕС

Местно икономическо развитие

Стимулиране на заетост чрез инструменти на местната власт

Обучение за придобиване и доусъвършенстване на компютърна грамотност и езикови умения на общинската администрация

- Мярка “Повишаване информираността на местната общност и подобряване участието на гражданите и неправителствения сектор в управлението на общината”

Обучение за местни партъори и нестопански организации

Информационни дейности за популяризиране на публично-частното партньорство

Цел 4.2. “Участие в партньорски мрежи”

- Мярка “Изграждане и развитие на трансгранични партньорства”

Насърчаване икономическото развитие през границата

Осигуряване качество на околната среда в трансграничния район

Обмен на информация за икономическите субекти от двете страни на границата

Изграждане на мрежи за трансгранична заетост, културен обмен и обмяна на опит

- Мярка “Участие в регионални и национални мрежи”

Изграждане на партньорства и побратимяване с други общини

Културен обмен със побратимени общини

5. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ, ПРОЦЕДУРИ НА ПАРТНЬОРСТВО

Планът за развитие на община Черноочене е подготвен от екип експерти, които са работили в тясно сътрудничество с кмета на общината и неговия екип.

Общинската администрация на Община Черноочене предвижда тясно сътрудничество с формациите на гражданското общество, със социалните и икономически партньори. Управленският екип на местната власт избира пътя на съгласуване и обогатяване с мненията и предложенията на гражданите на вече създаден проект за Общински план за развитие. По такъв начин поема отговорността за стратегическата насоченост на Плана във връзка с управленската си програма, но я съгласува и подчинява на вижданията и партньорството с гражданското общество.

Проектът за План за развитие се представя на обществено обсъждане, преди да бъде одобрен от Общински съвет за развитие. По такъв начин пред местният парламент се представя един завършен проект и мнението на обществеността за него, което е основа за конструктивни обсъждания и решения.

Общественото обсъждане на Проекта за План за развитие се провежда чрез от следните инструменти:

- Представяне на Основните приоритети и цели на плана в местните медии;
- Обсъждане на целите, приоритетите, мерките и конкретните проекти на срещи, организирани от общинската управа ;
- Организиране на събирането на предложения на гражданите чрез поставяне на кутии за предложения в сградата на общината, читалището и други обществени места – кина, средно училище, видео клубове и др.;
- Създаване на временна комисия за събиране и обобщаване на предложенията след изтичането на срока за тяхното представяне;
- Провеждане на среща на кметската управа с гражданите по повод подготовката на Проекта за общински план за развитие в местния парламент.

Като следваща стъпка се дефинира осъществяването на граждански контрол на реализацията на Плана. Публичните отчети и обсъждания на постигнатите резултати са основни инструменти на гражданския контрол върху изпълнението.

Партньорство

Основни партньори на Местната власт в процеса на подготовка, съгласуване и контрол на Плана за развитие са социалните и икономически партньори на територията на общината. Това са представители на организации на работодателите, професионалните съюзи, НПО други най-значими организации в просветната, научните, културната, здравната и др. области .

Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване и обсъждане, контрол на изпълнението, гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на Плана за развитие. Чрез тях той се обогатява така както с друга гледна точка, освен тази на местната власт, така и с инструментите на гражданското общество, които се основават на прякото участие на гражданите и техните организации в управлението и процеса на взимане на решения.

Местният частен бизнес играе все по-голяма роля в развитието на местните общности, поради своя нарастващ стабилитет, все по-вечето наемна работна ръка, ангажирана в частни компании и възможностите за развитие на малкия бизнес. Развитието на Общината е невъзможно без участието на частната инициатива – като партньор, като коректив, като инвеститор и като генератор на нови инициативи за развитие.

Публично частното партньорство, което присъства като основен компонент в стратегическата част на Плана и се конкретизира в проекти в индикативната финансова таблица има своето място и в процесите на съгласуване, контрол и оценка на резултатите от реализацията на етапите от Плана за развитие.

Информационно осигуряване на процеса на подготовка, обсъждане, съгласуване и контрол на общинския план за развитие

Основните източници за информационно осигуряване на подготовката на плана са:

- Официални статистически издания на НСИ;
- Националната стратегия за регионално развитие 2005 г.
- Секторни стратегии за развитие
- Оперативни програми;
- Работна статистика, работни документи и бележки, притежание на експертите, изготвили Плана;
- Статистически данни предоставени от Община Черноочене

- Данни от лични стопанства, от запитвания или интервюиране на работници и работодатели;
- Предишни разработки и студии за регионалната социално-икономическа среда, или за групи от отделни фактори;
- Предишни осъществени планове и проекти на областно, или местно ниво, друга информация достъпна за работните групи

Всички данни, постъпили от различни източници са съгласувани с местната администрация и коригирани в зависимост от последната актуална и меродавна информация, достъпна чрез посочените източници към момента на предаване на Плана за обсъждане.

Обсъждането и съгласуването на Плана за развитие със социалните и икономическите партньори и в Общински съвет се обезпечават информационно чрез предоставяне на цялата, достъпна за екипа подготвил плана информация, както и допълнителна информация от предишни дискусии и обсъждания в Общинския съвет, протоколи от срещи на местната власт с представители на местния бизнес, годишни отчети на неправителствени организации на територията на общината, публикации в местната и регионална преса, вече публикувани планове за развитие на съседни и близки общини, текущата общинска стратегия за развитие и по възможност информация за Плана за развитие на плановия район. Тази допълнителна информация дава възможност на членовете на общинския съвет и на социалните и икономически партньори, както да се ориентират в процеса и нивата на планирането според изискванията на Европейския съюз, така и дискутират, виждат мястото на общината в контекста на областта, района за планиране и като част от националните приоритети и транс-европейски регионални политики.

6. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

След приемането на Плана за развитие от Общински съвет, кмета на общината назначава Постоянна работна група в Общинска администрация, която да разработи Индикатори за оценка на реализацията на Плана за развитие, по които ще извършва оценка на ефективността му всяка година. Примерният списък на индикатори е както следва:

- Километри ремонтирани пътища
- Увеличаване на дължината на ВиК инфраструктура в населените места Увеличаване на дължината на ВиК инфраструктура извън населените места
- Повишаване качеството на пътната мрежа
- Увеличаване на броя километри в общинската пътна мрежа
- Подобряване на показателите за оценка на екологичното състояние на общината
- Повишаване на броя постоянно заети на територията на общината
- Брой закрити и новооткрити малки и средни предприятия на територията на общината Повишаване на активността на пазара на земята/ терени на територията на общината
- Процентно увеличаване на инвестициите на територията на общината
- Брой санирани сгради
- Подобряване показателите за енергийна ефективност
- Брой партньорски проекти по линия на Европейския съюз на училищата в общината
- Брой сключени договори с тур-операторски фирми за представяне на местен туристически продукт
- Брой участници в етнографски фестивали и празници
- Увеличаване на броя посещения в библиотеките и брой предлагани от тях услуги
- Брой масови спортни мероприятия годишно
- Брой обучителни курсове и брой обхванати в тях граждани на общината над 40 години
- Процент от завършилите курсове за преквалификация и професионално обучение - ангажирани в местни компании

Постоянната работна група изпълнява следните задачи:

- разглежда и утвърждава индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана;
- периодично извършва преглед на постигнатия напредък по отношение на целите
- анализира резултатите от изпълнението на мерките и степента на постигане на целите;
- разглежда резултатите от междинната оценка;
- разглежда предложения за преразпределение на средствата по мерките;
- предлага промени, свързани с постигането на целите на плана.

Кметът изисква регулярни отчети от работната група извършваща надзора и оценката за осъществяване на плана. В отчетите се оценява прогреса при реализацията на задачите и мерките, обсъжда се изпълнението на посочените показатели на реализацията (посочва се дали задачата/мярката е осъществена или не; ако е реализирана - какъв е прогресът, а ако не - причината за неизпълнението или закъснението).

Заклучителната оценка се извършва след изтичане на плановия период и включва:

- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси при изпълнение на плана и оценка на общото въздействие;
- анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на програмата;
- оценка на степента на постигане на целите и на устойчивостта на резултатите;
- изводи и препоръки относно прилагането на политиката за регионално развитие.

По резултатите от заключителната оценка и анализа на социално-икономическите фактори се изготвя нов план за следващия период на планиране.

Оценката за осъществяването на плана ще се проведе на две нива - вътрешна и външна оценка.

Вътрешната оценка ще се извърши от Работната група към Общинска администрация, която е координирала реализацията на плана и упражнявала надзор по неговото осъществяване.

За външната оценка ще бъде наета независима консултантска компания, която ще направи оценка на реализацията на плана в контекста на развитието на областта, района за планиране и националните приоритети на регионалната политика.

Оценките се възлагат от кмета на общината.

Специфичното за Оценката и Мониторинга на Плана за развитие на Община Черноочене за периода до 2013 година е, че те ще се провеждат на три етапа във времето:

Първи етап на оценка ще се проведе на базата на мониторинг на периода до края на 2006 година, до когато основните финансови инструменти за осъществяване на Плана са пред-присъединителните инструменти на ЕС в комбинация с националния ресурс от Републиканския бюджет, частното партньорство и други целеви източници на финансиране. Оценката на този кратък, но много важен етап от развитието на общината ще определи важни опорни точки и индикатори за мониторинга и оценката

Вторият етап на оценката, който трябва да бъде проведен за периода 2007 – 2009 година, по време на който основните приоритети за развитието на Република България, всички нейни райони и общини ще бъдат подкрепени от Финансовата рамка, договорена между България и ЕС за първите 3 години от ефективното членство на страната в общността. Това е най-рисковият период за реализация на Плана, в който ще се осъществи и прехода от финансиране чрез относително познати инструменти към пълноценно прилагане на Структурните инструменти на ЕС за подкрепа на регионалната политика. Релевантната на общоевропейските тенденции и показателите за реализация на националните приоритети оценка на този етап ще бъде от изключително значение както за следващия етап от реализацията на Плана (до 2013 година), така и за определянето на темпа и ресурсите за регионално развитие в дългосрочен план след 2013 година.

Третият етап на оценка ще бъде фокусиран комплексно, както върху периода 2010-2013 година, така и върху цялостното изпълнение на целите и приоритетите на Плана, ефективността на мерките и постигнатите положителни промени в развитието на Общината.

7. Индикативна финансова таблица за реализация на общински план за развитие на община Черноочене (2007 -2013)

ПРИЛОЖЕНИЕ 1